

Svar på høring om havvindtildeling – Sørliche Nordsjø II Fase 1

1. Innledning

Vi viser til høring om prekvalifiseringskriterier, auksjonsmodell og forslag til støtteordninger for den kommende tildelingsrunden for Sørliche Nordsjø II Fase 1 (SN II) samt møte i denne sammenheng mellom Skjoldblad og OED i departementets kontorer 20. desember¹.

Skjoldblad er et konsortium bestående av Iberdrola, Norsk Havvind og TotalEnergies som ble etablert i 2021 for i fellesskap å forfølge muligheter som oppstår ved åpningen av områder for utbygging av havvind i Norge. Basert på vårt solide industrielle fundament, historiske erfaring og kunnskap innen fornybar energi tror vi at Skjoldblad kan spille en viktig rolle i å utvikle en ledende havvindindustri i Norge og sikre kraft for den norske energiomstillingen i et langsiktig perspektiv.

Iberdrola er et av verdens største kraftselskap, og er med en total installert produksjonskapasitet på over 66 GW og en portefølje med fornybar energi på over 81 GW, en global leder innen produksjon av fornybar elektrisitet. Ved utgangen av tredje kvartal 2022, inkluderte Iberdrolas portefølje over 1,2 GW havvind i drift, og ytterligere 5,5 GW med forventet oppstart innen 2027, som enten er under bygging eller er sikret gjennom langsiktige kontrakter. Iberdrola har dokumentert erfaring med å utvikle havvindprosjekter globalt og regnes som en leder i overgangen til et nullutslippssamfunn. Selskapet er godt etablert i de globale markedene for havvind (Tyskland, Frankrike, USA og Storbritannia, hvor selskapet nylig sikret seg 7 GW offshore vindprosjekter gjennom ScotWind-tildelingen, hvorav 5 GW er flytende).

TotalEnergies er et globalt energiselskap som produserer og markedsfører et bredt spekter av energi: olje og biodrivstoff, naturgass og grønne gasser, fornybar energi og elektrisitet. Med mer enn 100 000 ansatte er TotalEnergies kommittert til å produsere energi som er rimeligere, renere, mer pålitelig og tilgjengelig for så mange mennesker som mulig. TotalEnergies er Norges femte største produsent av petroleum med ca. 210.000 fat boe/d, og selskapet har skapt verdier på norsk sokkel helt siden starten av norsk petroleumsindustri.

Som en del av ambisjonen om å nå nullutslipp innen 2050, bygger TotalEnergies en portefølje av investeringer i fornybar energi og elektrisitet. Selskapet utvikler i den sammenheng en portefølje av havvindprosjekter med en

¹ Skjoldblad presenterte i dette møtet våre sentrale budskap i forhold til høringsforslaget og har gjennom god dialog med representanter fra departementet fått avklaringer og veiledning som vi har tatt med inn i arbeidet med dette høringssvaret.

total kapasitet på mer enn 11 GW, hvorav 2/3 er bunnfaste og 1/3 er flytende. Disse prosjektene er lokalisert i Storbritannia, Sør-Korea, Taiwan, Frankrike og USA. TotalEnergies deltar i lisensrunder i flere land, inkludert Norge.

Norsk Havvind er en havvindutvikler og en del av Valinor-gruppen. Valinors betydelige portefølje av selskaper innen fornybar energi, havbruk og infrastruktur inkluderer også Norsk Vind, en av landets ledende utvikler av landbaserte vindparker i Norge. Norsk Vind har utviklet, bygget og idriftsatt 744 MW vindkraft i Norge de siste 10 år. Videre har Norsk Vind driftsansvaret for 6 vindparker med til sammen 132 turbiner. Norsk Vind har ytterligere 2,5 GW under planlegging/utvikling. Norsk Havvind bygger på industriell erfaring fra Norsk Vind og på kompetanse opparbeidet gjennom tiår med olje- og gassutvikling og drift på norsk sokkel.

Skjoldblad vil ta i bruk beste tilgjengelige teknologi for å begrense og overvåke konsekvenser på miljø og samfunn i alle prosjektfaser av SN II. Vi ønsker å utvikle SN II gjennom å sette høye HMS-krav og benytte etablerte og anerkjente standarder på dette området.

Gjennom kartlegging av norske leverandører og leverandørkjeder og utstrakt kontakt og samarbeid med disse ønsker Skjoldblad å bidra til utvikling av en havvindindustri i verdensklasse i Norge. Vi er overbevist om at det her er betydelig kompetanse og kapasitet som kan levere i overgangen fra fossilt til fornybart, og vi tror at norsk leverandørindustri kombinert med Skjoldblads betydelige erfaring innen storskala energiprojekter i utfordrende offshoremiljøer vil kunne levere gode og effektive havvindutbygginger på norsk sokkel.

Skjoldblad mener at OED har utviklet et sett med gode, transparente og relevante regler for den kommende konkurransen på SN II. Selv om vi vil komme med merknader og foreslå endringer i det følgende, mener vi at OEDs utkast til regelverk er et godt utgangspunkt for å utvikle en modell som vil tjene målsetningene som er angitt i høringsnotatets punkt 5.1 godt.

Vi takker for muligheten til å gi et formelt, skriftlig svar på høringsnotatet om SN II og vil respondere i følgende format.

- i) Hovedbudskap
- ii) Utdyping av noen av de sentrale temaene
- iii) Vedlegg 1: Svar på hver av spørsmålene fra OED i høringsnotatet.

2. Hovedbudskap

Nedenfor er en oppsummering av Skjoldblads hovedpunkter som svar på departementets høringsdokumenter knyttet til SN II.

- a) Skjoldblad støtter OEDs foretrukne støttemodell, med en bilateral differansekontrakt (CfD). Vi foreslår imidlertid å gjøre visse endringer for å forbedre fordeling av risiko fra et samfunnsøkonomisk perspektiv, som utdypet i Vedlegg 1.
- b) En enkel budrunde (Engelsk modell) er etter vårt syn den best egnede modellen for å tildele prosjekter. Skjoldblad mener en slik modell gir lavere risiko for overbud og sikrer prosjektgjennomføring bedre enn kombinasjonsmodellen som foreslås i høringsnotatet.
- c) Prekvalifisering av budgivere sikrer kvaliteten på utviklere som deltar i den etterfølgende auksjonen. Skjoldblad støtter OEDs foreslåtte tilnærming og mener at antallet prekvalifiserte budgivere bør holdes rimelig lavt for å sikre at kun utbyggere med gjennomføringsevne og prosjekter av høy kvalitet deltar i den påfølgende auksjonen. Vi foreslår at denne grensen settes til 4-6 budgivere.
- d) Erfaring og dokumentert historikk fra havvindprosjekter bør etter Skjoldblads syn veie tungt i OEDs prekvalifisering av budgivere. Ikke bare ved å tillegge dette kriteriet som sådan høy vekt, men også ved å inkludere dokumentert erfaring og kompetanse ved evaluering av kriterier som bærekraft, lokalt innhold og

HMS. Ved vurdering av erfaring mener vi det er viktig at OED tar hensyn til ulike typer roller (operatør, industriell partner, finansiell partner) og dybden av involvering fra utviklerne i oppgitte referanseprosjekt.

- e) Det er behov for at utvikleren har en viss grad av fleksibilitet i prosjektdesign og utvikling etter tildeling, for at man derved skal kunne dra nytte av fremskritt innen havvindteknologi og kostnadsforbedringer.
- f) Skjoldblad oppfordrer OED til å sikre så like konkurransevilkår som mulig, gjennom å inkludere klare og spesifikke kriterier. Dette inkluderer klart definerte metoder for å beregne klimafotavtrykk.
- g) Avklaringer på nøkkelparametere vil redusere risikopåslag som utbyggerne legger inn i sine kalkyler. Selv om man alltid vil måtte akseptere, håndtere og prissette ulike risikoer i prosjekter hvor det skal gis et fast, forpliktende økonomisk bud, er det viktig at forhold under myndighetenes kontroll i størst mulig grad er avklart ved utlysingen. Skjoldblad vil i denne forbindelse trekke frem:
 - i. Nettløsning - Skjoldblad foreslår at SN II bygges ut med radiell tilkobling på 320 kV (eller lignende) til land. Radialen bør eies og driftes av utbygger, og tilkoblingspunktet (POC) bør være på 420 kV vekselstrøm på land. Selv om vi erkjenner at nett- og infrastrukturløsninger er pågående arbeid, bør enkelte avklaringer i denne forbindelse gjøres ved utlysningen. Ytterligere detaljer i denne forbindelse er angitt lenger nede i dette dokumentet.
 - ii. Myndighetsprosess - Skjoldblad mener at identifisering og iverksetting av tiltak for å effektivisere godkjennings- og myndighetsprosessen, for derved å redusere ledetid for prosjektene, er vesentlig for å oppfylle regjeringens mål for havvind som er angitt i høringsnotatets punkt 2.7.
 - iii. HMS-regelverk - Skjoldblad støtter en risikobasert og systemorientert tilnærming til HMS-regelverket for havvind i Norge, men vil uttrykke bekymring for at slike forskrifter antakelig ikke ferdigstilles og trer i kraft før etter forventet tidspunkt for tildeling av SN II. Skjoldblad oppfordrer OED til å gjøre tilgjengelig siste foreliggende utkast til HMS-regelverk ved kunngjøring av anbudsreglene.

3. Auksjonsmodell

En auksjonsmodell bør søke å redusere samfunnets kostnad for energiproduksjon samtidig som det sikrer gjennomføringen av prosjektet og bidrar til en god start på utviklingen av en havvindindustri i Norge. Det siste foreslåtte trinnet som foreslås i høringsnotatet, et lukket bud mellom de to gjenværende budgiverne, mener vi er unødvendig og kan undergrave et utfall som balanserer de ulike hensynene.

Skjoldblad mener at en ren budrunde, omtalt som en engelsk auksjon i høringsdokumentet, er en robust løsning og mer i tråd med auksjoner som har vært holdt i senere tid, ikke bare for havvind (f.eks. for auksjoner i USA), men også for andre bransjer. Med det nivået på interesse og konkurranse som forventes i denne auksjonen, tror vi at denne tilnærmingen vil være den beste sett ut fra de samlede interessenthensyn.

4. Prekvalifiseringskriterier

Metodikk og vektning: Skjoldblad støtter den foreslåtte tilnærmingen som vi mener vil legge til rette for en strukturert, balansert og ikke-diskriminerende evaluering. Åpenhet i denne prosessen er viktig, og vi støtter offentliggjøring av vektingsfaktorer for hovedkriterier senest ved utlysningen. Vi oppfordrer OED til også å offentliggjøre vekter for underkriterier innenfor hvert hovedkriterium. Skjoldblad foreslår ikke i dette høringssvaret en konkret vektfordeling av kriterier/delkriterier, men vi oppfordrer OED til å tillegge kriterium 2D, kompetanse og erfaring fra prosjektutvikling, gjennomføring og drift av havvindprosjekter, betydelig vekt.

Ringvirkninger/lokalt innhold: Skjoldblad støtter vektleggingen av ringvirkninger, lokalt innhold og kompetanseutvikling. Vi mener det er fornuftig å vurdere søkere basert på planer for kompetanseutvikling, bruk av fagarbeidere, involvering av små og mellomstore bedrifter (SMB) og leverandørindustriutvikling. Vi mener imidlertid

også at utvikleres erfaring og historikk fra prosjekter i andre land, med vekt på å fremme lokalsamfunn og lokal industri, bør være en del av evalueringen.

Bærekraft: Skjoldblad støtter tilnærmingen med å definere klimaavtrykk for prosjektene. For å sikre konsistens og sammenlignbarhet på tvers av søknadene må utlysingen inneholde en klar definisjon av systemgrensene for beregningen av klimafotavtrykk, samt metodikk og utslippsfaktorer som skal legges til grunn for søknaden. Utover dette foreslår Skjoldblad at evalueringen av kriteriet på bærekraft også inkluderer dokumentert erfaring fra tidligere og pågående havvindprosjekter

I vedlegget foreslår vi en metodikk for beregning av klimafotavtrykk og vi står til disposisjon for å dele erfaringer og konkrete eksempler på dette.

Teknologiutvikling: Det er behov for at utviklere har en viss grad av fleksibilitet i prosjektdesign og utvikling i noen tid etter tildeling. Fravær av slik fleksibilitet kan gjøre det vanskelig å dra nytte av teknologiske fremskritt og kostnadsreduksjoner i perioden mellom budfrist og endelig utbyggingsbeslutning. Samtidig erkjenner vi at det vil være forventninger knyttet til forpliktelser på forhold som lokale ringvirkninger og bærekraft, og vi forstår at fleksibilitet må håndteres innenfor grensene av dette.

5. Støttemodell

Skjoldblad støtter CfD-ordningen. Slike ordninger har vist seg som vellykkede rammeverk for lavkarboninvesteringer, har økt hastigheten på utvikling av fornybar energiproduksjon over hele Europa og gitt insentiver til innovasjon på tvers av industrien.

Den langsiktige prissikkerheten disse ordningene gir, har resultert i kontantstrømmer som er velegnet for effektive finansieringsløsninger som har bidratt til å redusere kostnadene ved fornybar kraftproduksjon. Ved å gjøre en CfD-modell to-veis/symmetrisk kan samfunnet dra nytte av den fornybare produksjonen når prisene på elektrisitet er høye.

Skjoldblad oppfordrer OED til å bruke en kort referanseperiode («day-ahead»), og legge til grunn et så høyt tak som mulig. Den sterke konkurransen som forventes ved SN II gjør i prinsippet behovet for et tak overflødig, men samtidig erkjenner vi behovet for forutsigbarhet i de statlige budsjettene.

I utlysningen ber vi om at utviklerne får opplyst i) starttidspunkt av CfD-perioden, ii) virkningen av negative priser og iii) et eventuelt maksimalt tak for auksjonsprisen.

6. Nettløsning

Skjoldblad foreslår at SN II bygges ut med radiell forbindelse på 320 kV til land. Radialen bør eies og driftes av utbygger, og tilkoblingspunktet (POC) bør være på 420 kV vekselstrøm på land. Dette vil gi en løsning der utbygger har kontroll over hovedrisikoene knyttet til utbyggingen, samtidig som det gir et tydelig grensesnitt mot TSO (Statnett).

Enkelte nettrelaterte forhold bør avklares ved utlysningen. Spesielt vil Skjoldblad understreke viktigheten av å ha klarhet i:

- Grensesnittdefinisjon - Detaljert definisjon av grensesnitt ved POC
- Teknisk løsning - OED må angi om 320 kV eller 525 kV skal velges, dvs. om nettet skal klargjøres for fremtidige produsenter og/eller inkluderes i et offshorenett.
- Tredjepartsadgang – OED bør avklare om utbyggerne må påregne tilknytning av fremtidige brukere/tredjeparter. Tilkobling av eventuelle fremtidige brukere på radialen kun bør gjøres etter eiers skjønnsmessige vurdering, da nettilgjengelighet og -kvalitet kan påvirkes av stor avstand til land og mangel på redundans i både transformatoranlegg/bryteranlegg offshore samt eksportnettet til land. Vi mener fremtidige brukere må inngå bilaterale avtaler med produsent/netteier som skal regulere tjenestene.

Dersom produsent/netteier skal være forpliktet til å tilrettelegge for uttak bør gjeldende regelverk gjøres tilgjengelig før utlysning, herunder tariffsystem og modell for deling av nettkostnad / investeringer.

- POC - OED bør peke på foretrukket plassering (Kristiansand eller Kvinesdal), inkludert avklaring om teknisk forhold, område, plassering og nødvendig arealavsetting for HVDC-omformer i tilknytning til plassering/utvidelse av 420 kV transmisjonsnett. Videre bør tidsplan og samt estimat for et eventuelt anleggsbidrag for utbygging og klargjøring av transmisjonsnett ved POC oppgis.
- Konseptvalgsutredning (KVU) - Bør initieres av TSO så fort som mulig og tilhørende tidslinje bør fremlegges.
- Radial/Hybrid - Fremtidig inkludering i et offshore-nett/markedsområde bør avklares da det kan ha betydelige økonomiske implikasjoner.

Det bør også avklares hvorvidt og hvordan utbygger vil bli kompensert ved eventuelle endringer i sentrale forutsetninger (f.eks. endring av POC eller forsinkelser påført av TSO) på et senere tidspunkt.

7. Andre forhold

Myndighetsprosess: Skjoldblad mener det er viktig å identifisere og iverksette tiltak for å effektivisere myndighets- og tillatelsesprosessen for havvindutvikling og støtter dermed målene i høringsnotatets punkt 2.7. Vi erkjenner behovet for forsvarlig saksbehandling og bred konsensus knyttet til havvindutviklingen, men mener at den nåværende prosessen resulterer i for lang tid (og tilhørende kostnader) fra tildeling til første produksjon. I tillegg til å vurdere sammenslåing av konsesjons- og detaljplanprosessene for vindkraftverket og nettforbindelsen, mener vi at behandlingstid knyttet til de ulike prosessene og milepælene slik disse er formidlet i Veileder (Retningslinjer for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader vedr. offshore vind) bør gjennomgås med ambisjon om å redusere denne ledetiden.

HMS-regelverk: Skjoldblad støtter de generelle prinsippene skissert i høringsnotatets pkt. 2.10, som innebærer en risikobasert og systemorientert tilnærming til HMS-regelverket og krever styringssystemer og bedriftskultur med vekt på systematisk risikovurdering og -styring. Det er imidlertid bekymringsfullt at slike forskrifter som gjelder for havvindutbygginger i Norge, ikke kan settes i kraft før etter forventet prekvalifisering og tilbudsfrister. Dette kan resultere i at aktørene gjør ulike forutsetninger med hensyn til HMS-standarder og krav, noe som kan innebære ulike grunnlag for bud. For å forhindre dette oppfordrer Skjoldblad OED til å gjøre tilgjengelig en disposisjon / siste utkast til HMS-regelverk ved utlysning.

Skatt: For å utvikle en sterk og konkurransedyktig norsk havvindindustri er det viktig å sikre klare, forutsigbare og stabile skattevilkår for utviklere og eiere av havvindaktiva.

8. Avsluttende kommentarer

Sammen med svarene på spørsmålene fra OED i høringsnotatet, ref. Vedlegg 1, utgjør ovenstående synspunkt Skjoldblads formelle høringsssvar knyttet til SN II. Vi håper at OED finner denne tilbakemeldingen nyttig i arbeidet med utformingen av det endelige regelverket for tildeling. Vi står til rådighet i den grad det er spørsmål eller ønske om at vi skal utdype noen av punktene i denne høringsuttalelsen.

Med hilsen,
På vegne av Skjoldblad

Thor Otto Lohne
Styreleder Norsk Havvind AS

Vedlegg 1. Skjoldblads tilbakemelding på spørsmål

Spørsmål	Tilbakemelding
Q1) Hvilke forhold knyttet til støttemodellen som må være avklart til utlysningen	<p>Vi ønsker avklaringer på følgende:</p> <p>1. Starten på støtteperioden Det må foreligge en klar definisjon på når støtteperioden starter.</p> <p>2. Risiko for negative priser Det må være avklart hvordan risiko for negative priser er allokert, og hvilke mekanismer som eventuelt ligger til grunn for allokeringen. Vi mener at risiko for fremtidige negative priser ikke utelukkende bør legges på produsenten, da en slik løsning ikke vil være samfunnsøkonomisk optimal.</p> <p>Dersom risiko for negative priser skal deles mellom produsenten og staten, vil vi foretrekke en av følgende løsninger for kompensasjon basert på en estimert produksjon i periodene vindkraftverket stenges ned:</p> <ul style="list-style-type: none"> • CfD-kompensasjonen opprettholdes i perioder med negative priser inntil et visst antall påfølgende timer med negative priser inntreffer (eksempelvis åtte eller ti påfølgende timer med negative priser). Før dette inntreffer oppnås normal kompensasjon. • CfD-kompensasjon i perioder med negative priser gis ikke før antall timer med negative priser i løpet av et år overstiger et visst nivå. Denne løsningen benyttes i Frankrike, hvor operatører får en kompensasjon dersom antallet timer med negative priser overskrider en viss terskelverdi. <p>3. Maksimal auksjonspris Departementet opplyser i høringsnotatet at den foreslåtte tildelingsmodellen skal legge til rette for at SN II kan tildeles både med og uten støtte. Vi ber likevel om at et eventuelt maksimalt tak for auksjonsprisen opplyses allerede i utlysningen, da dette kan påvirke prekvalifiseringssøknaden.</p>
Q2) Foreslått referanseperiode på ett år	<p>Vi mener at referanseperioden bør være kortere enn ett år. Dette skyldes en forventning om økt usikkerhet i hva oppnådd pris for vindkraft vil være i fremtiden. Usikkerheten skyldes i hovedsak markedsendringer som drives av politiske prioriteringer, slik som ambisjoner for installasjon av havvind, elektrifisering av transportsektoren, implementering av lagringsløsninger og smarte systemer for økt prisrespons på forbrukssiden osv. En referanseperiode på ett år gir liten eller ingen beskyttelse mot ubalanser med tidsskala kortere enn ett år. Noen av de mest betydningsfulle risikoer som forsterkes av en ettårig referanseperiode er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontantstrømsrisiko som skyldes årlige pris- og produksjonsvariasjoner, eksempelvis i et tilfelle hvor et år med lav vindhastighet og høye gjennomsnittspriser (over budpris) følges av

	<p>et år med høy vindhastighet og lavere gjennomsnittspriser, noe som kan føre til store betalingsforpliktelser i en periode hvor kraftprisen er under budpris.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eksponering mot «kannibaliseringsrisiko», noe som også øker risiko for negative priser • Eksponering mot store prisvariasjoner i markedet, som kan medføre stor forskjell mellom oppnådd pris og den gjennomsnittlige spotprisen i markedet. <p>Ettersom disse risikoene i stor grad drives av politiske prioriteringer som staten gjør eller er ansvarlig for mener vi det er samfunnsøkonomisk ineffektivt om disse risikoer utelukkende allokeres til produsenten.</p> <p>I motsetning til en årlig referanseperiode, vil en intradag eller «day-ahead» referansepris gi produsenten en viss beskyttelse mot denne risikoen. Vi mener dette gir en mer effektiv allokering av risiko, og at en kortere referanseperiode er å foretrekke.</p>
<p>Q3) Hvordan referanseprisen bør beregnes gitt en referanseperiode på ett år, herunder om den bør være et årgjennomsnitt av en kraftpris fra fjoråret eller snitt av en kraftpris de siste 12 månedene</p>	<p>Vi mener begge alternativene vil gi en suboptimal allokering av risiko, og anbefaler en intradag eller «day-ahead» referanseperiode.</p> <p>Dersom en ettårig referanseperiode blir valgt, mener vi at referanseprisen bør være et volumvektet gjennomsnitt² over de siste 12 måneder.</p>
<p>Q4) Foreslått støtteperiode på 15 år</p>	<p>Vi mener en 15 års støtteperiode gir produsenten tilstrekkelig sikkerhet for investeringen. Dersom støtteperioden var lengre (eksempelvis 20 år) ville dette kunne føre til mer konkurransedyktige bud siden markedsrisikoen reduseres. Vi vil på den bakgrunn anmode departementet om å vurdere en 20 års støtteperiode.</p>
<p>Q5) Forslaget om at den tosidige differansekontrakten omfatter 1400 MW</p>	<p>Skjoldblad støtter at differansekontrakten omfatter 1400MW. Dette vil gjøre det mulig for aktørene å optimalisere installert kapasitet i vindkraftverket og prise sitt bud under denne forutsetningen.</p>
<p>Q6) Hvor høyt taket for det totale støttenivået under differansekontrakter bør settes, og ev. konsekvenser dersom dette taket settes for lavt.</p>	<p>Skjoldblad mener at taket for støttenivå bør settes så høyt som mulig for ikke å forstyrre konkurransen og prisdannelsen. Konkurransen bør i størst mulig grad skje uten slike beskrankninger.</p> <p>Dersom taket for støttenivå settes for lavt kan det underminere konkurransen i auksjonen og redusere sannsynligheten for gjennomføring av prosjektet.</p>
<p>Q7) Andre forhold som høringsinstansene mener at det er viktig at hensyntas i de detaljerte støttereglene (f.eks. inflasjonsjustering)</p>	<p>Skjoldblad mener budprisen bør inflasjonsjusteres for å ta høyde for den lange avtaleperioden. Dersom budprisen ikke indekseres vil det legge risiko for inflasjon på aktørene, noe som må forventes å bli priset inn i budet. Ettersom staten (gjennom Norges Bank) er ansvarlig for å kontrollere inflasjonsnivåene er det vårt syn at denne risikoen bør ligge hos staten og at budprisen</p>

² Produsert kraft i Sørilige Nordsjø 2, fase 1 multiplisert med spotpris time for time, dividert på total kraftproduksjon i vindkraftanlegget i hele perioden.

	derfor bør inflasjonsjusteres. I utviklings- og byggeperioden mener vi at det vil være hensiktsmessig at budprisen justeres basert på kostnadsindekser for arbeid og materialer.
Q8) Hvordan en toveis differansekontrakt bør settes opp for i størst mulig grad legge til rette for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon	Vi mener en toveis differansekontrakt bør settes opp så enkelt som mulig, uten kompliserende elementer som budsjettbindinger, tak/gulv osv. Videre oppfordrer vi departementet til å anvende en kort referanseperiode (intradag eller «day-ahead») for å gi en optimal risikoallokering sett i et samfunnsøkonomisk perspektiv.
Q9) Hvor lang tid trenger aktørene for å forberede prekvalifiseringssøknaden etter utlysningstidspunktet?	Skjoldblad imøteser en effektiv budprosess og anbefaler følgende tidsrammer: <ul style="list-style-type: none"> • Frist for prekvalifiseringssøknad: 3 - 4 måneder etter utlysning • Innlevering av bud/auksjon: Minimum 3 måneder etter at prekvalifiseringen er ferdig
Q10) Hvor lang tid trenger aktørene for å forberede budet sitt etter (1) utlysningstidspunktet, og etter at (2) resultatet av prekvalifiseringsprosessen er ferdigstilt?	Skjoldblad mener at i) en periode på 6-7 måneder fra utlysning av endelige prekvalifiseringskriterier er tilstrekkelig for å forberede et bud for SN II med tilstrekkelig kvalitet, og ii) etter at prekvalifiseringen er gjennomført vil 3 måneder være tilstrekkelig for å forberede auksjonen.
Q11) Hvor mange aktører som bør bli prekvalifisert, gitt at departementet setter en øvre grense for antall/andel aktører?	Utvikling og drift av et offshore vindkraftverk av den størrelse og kompleksitet SN2 vil ha krever kompetanse, erfaring og gjennomføringsevne. Skjoldblad mener at et rimelig lavt antall budgivere vil sikre at kun utviklere med gode prosjekter og gjennomføringsevne deltar i auksjonen. På denne bakgrunn mener Skjoldblad at antallet prekvalifiserte aktører bør begrenses til 4-6 for auksjonen.
Q12) De ulike prekvalifiseringskriteriene, herunder;	
Q12a) Om formuleringen og innholdet i prekvalifiseringskriteriene er tilstrekkelig tydelige for aktørene	Skjoldblad har gitt innspill på dette temaet i hoveddelen av dette dokumentet. I hovedsak mener vi at kriteriene må være tydelige for å sikre at søknadene vurderes opp mot hverandre på like vilkår. På denne bakgrunn anmoder vi departementet om å angi metodikker som skal anvendes, forutsetninger som skal legges til grunn samt definere nøkkelbegreper som vil brukes i søknaden. Noen eksempler på begreper som bør defineres er: <ul style="list-style-type: none"> - Havvindpark - Offshore kabler - Byggestart - Produksjonsstart - Klart for nettilkobling - etc
Q12b) Om det er tilstrekkelig tydelig hvordan departementet vil evaluere søkere under hvert kriterium	Skjoldblad mener departementet har tydeliggjort hvordan søknadene vil evalueres. Vi ønsker imidlertid å vite hvordan de ulike kriteriene / underkriteriene vil vektas. Se for øvrige ytterligere kommentarer i hoveddelen av dokumentet.
Q12c) Om etterspurt dokumentasjon per kriterium gir dekkende informasjon for å vurdere søkerne	Vi mener den etterspurte dokumentasjonen er tilstrekkelig. Vi ønsker imidlertid å gjenta vår anmodning om at følgende inkluderes i prekvalifikasjonskriteriene: <ul style="list-style-type: none"> • Dokumentert erfaring med offshore HMS-standarder

	<ul style="list-style-type: none"> Erfaring og eksempler på utvikling og mobilisering av lokale leverandører, lokalt innhold og bærekraft. Søkere som kan dokumentere faktisk oppnådde resultater knyttet til disse tema bør premieres.
Q12d) Om den administrative byrden for aktørene ved noen av de foreslåtte kriteriene er uforholdsmessig stor	<p>Grundige og veldokumenterte prekvalifikasjonssøknader er nødvendige for å sikre tilstrekkelig kompetanse, erfaring og gjennomføringsevne blant aktørene som skal delta i auksjonen. Skjoldblad mener kravene som er oppstilt i vedlegg 2 til høringsnotatet reflekterer dette på en god måte. Gitt vår anbefaling om 3-4 måneder for å forberede søknad om prekvalifisering (ref Q10) ser vi ingen utfordringer med å fremskaffe den etterspurte informasjonen.</p> <p>Når det gjelder relevant støttedokumentasjon oppfordrer vi OED til å akseptere engelsk språk som et alternativ til norsk.</p>
Q12e) Om noen av minimumskravene er for strenge eller for lave, særlig minimumskravene knyttet til erfaring og finansiell styrke	<p>Skjoldblad mener minimumskravene er hensiktsmessige og har i den sammenheng følgende kommentarer:</p> <p>2A & 2B – Finansiell styrke/Finansieringsplan for prosjektet</p> <p>Med referanse til de finansielle kriteriene angitt i punktene 2A og 2B i høringsnotatet mener vi at det bør gjøres visse presiseringer i de endelige tilbudsdokumentene som angitt nedenfor.</p> <p>:</p> <ul style="list-style-type: none"> I stedet for å rangere aktørene på en skala fra 1 til 4 bør både kriterium 2A og 2B settes opp som et bestått/ikke-bestått kriterium, dvs. det bare bør vurderes hvorvidt aktøren har tilstrekkelig finansiell kapasitet eller ikke. I tilfeller hvor søker er et konsortium bør prekvalifiseringskriteriet baseres på den kombinerte finansielle styrken til konsortiet, hensyntatt eventuelle kryssgarantier som er inngått mellom de enkelte aktørene. Vi antar at kriterium 2A and 2B må sees i sammenheng, dvs. at når kriterium 2A henviser til tilstrekkelig finansiell kapasitet til å etablere vindkraftverket, må det samtidig hensyntas at gjeldsfinansiering kan være aktuelt slik det er angitt i kriterium 2B. Dersom en søker ikke i seg selv har tilstrekkelig finansiell kapasitet, og baserer seg på den finansielle kapasiteten til sine direkte eller indirekte eiere (i Norge eller i utlandet) må det klargjøres hvilke dokumenter eller tiltak som kreves for å kunne basere seg på den finansielle kapasiteten til sine eiere. Det er angitt at søkerne må ha en finansiell kapasitet på "X", som vil bli spesifisert i utlysningsskjemaet. Det refereres til «kredittrating eller omsetning». Vi mener kredittrating er et relevant kriterium i denne konteksten og at en minimumsterskel for kredittrating bør settes. Vi foreslår imidlertid at i stedet for «omsetning» (i tilfeller hvor aktøren ikke er ratet) bør man anvende samlet verdijustert egenkapital av den enkelte aktøren (eller

	<p>konsernet), som angir totale eiendeler minus total gjeld. Dette bør verifiseres av siste tilgjengelige revisorgodkjente årsregnskap og/eller gjennom tredjepartsverifikasjon.</p> <p>2D - Erfaring Skjoldblad støtter inkluderingen av erfaring og kompetanse som sentrale kriterier.</p> <p>Anerkjennelse av erfaring fra utvikling av havvindparker, prosjektgjennomføring og drift vil fremme rettidig levering av prosjekter på en ansvarlig og bærekraftig måte med fordeler for den lokale forsyningskjeden. Vi foreslår at erfaringskravet utvides til å omfatte drift av havvindparker. Vi mener det er viktig at departementet tar hensyn til at ulike aktører kan ha ulike roller i referanseprosjektene (operatør, industriell partner, finansiell partner), og at ulik grad av involvering dermed bør tillegges ulik vekt i evalueringen.</p>
<p>Q12f) Hvilken metode aktørene bør benytte for å estimere klimafotavtrykk per kWh, ref. 3A i vedlegg 2</p>	<p>Vi støtter inkluderingen av klimafotavtrykk som et evalueringskriterium. Vi ønsker imidlertid å anbefale at utlysningen klart definerer systemgrensen som skal legges til grunn, inkludert hvilke faser i livsløpet som skal hensyntas samt hvilke utslippsfaktorer som skal anvendes.</p> <p>Skjoldblad anbefaler at metodologien GHG protocol anvendes, samt at <i>drivstofforbruk</i> legges til grunn for transport og vekt for materialer. (www.ghgprotocol.org)</p> <p>Videre foreslår Skjoldblad at departementet angir offentlig tilgjengelige databaser som skal anvendes for utslippsfaktorer, eksempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ICE • Defra-databasen • andre ved behov <p>Dersom en metodologi ikke kan anvises i utlysningen kan det anvendes et utslippstak (GHG cap), hvor aktørene må dokumentere at kravet til totale utslipp oppfylles for å vinne auksjonen.</p>
<p>Q12g) Valg av systemgrense for klimafotavtrykkberegning, herunder hvilke komponenter systemsgrensen bør inneholde, ref 3A i Vedlegg 2.</p>	<p>Skjoldblad foreslår følgende systemgrense for beregning av klimafotavtrykk:</p> <p>Utvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forundersøkelser (drivstoff- og energiforbruk) • Fartøy- fly- eller helikoptertransport (drivstoff- og energiforbruk) <p>Produksjon (materialer og transport):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turbin • Fundamenter • Offshore transformator- og likeretterstasjon • Kabler <p>Installasjon (materialer, transport and installasjon):</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Offshore transport- og installasjonsfartøy (drivstoff- og energiforbruk) • Materialforbruk (eks. betong) <p>Drift:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fartøybruk (drivstoff- og energiforbruk) <p>Avvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi anbefaler at dette dekkes av kriterium 3C (resirkulering og gjenbruk) <p>Departementet bør klargjøre hvordan myndighetene vil følge opp det faktiske klimafotavtrykket til prosjektet.</p> <p>3B – Sameksistens Departementet bør klargjøre hva man legger i «sambruk», spesielt sett opp mot kravet til arealeffektivitet.</p>
<p>Q13) Den foreslåtte modellen kombinasjonsauksjon</p>	<p>En tildelingsmodell bør søke å redusere samfunnets kostnad for energiproduksjon samtidig som det sikrer at gjennomføringen av prosjektet gir maksimale ringvirkninger på lang sikt. Vi mener bruken av skjult budgivning mellom to aktører er unødvendig, og at dette kan forhindre et optimalt utfall av prosjektet.</p> <p>Skjoldblad mener en åpen auksjon slik det er foreslått i høringsnotatet, er en robust og velprøvd løsning som er anvendt med suksess i flere markeder og geografier. Vi tror interessen og konkurransen om å levere havvind i Norge er så stor at en åpen auksjon vil gi det best mulige utfallet for alle parter.</p>
<p>Q14) Forhold som høringsinstansene mener at det er viktig at hensyntas i de detaljerte auksjonsreglene</p>	<p>Følgende forhold bør klargjøres i de endelige auksjonsreglene:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kontraktuelle dokumenter / vilkår <ul style="list-style-type: none"> ○ Insentiver for levering samt detaljerte krav til tidslinjen for prosjektet ○ Rapporterings- og milepælskrav ○ Krav til ferdigstillelse ○ Utfall i tilfeller hvor to aktører har identisk (beste) bud